

Unde aastasse

Hiiu Koguja sai käesoleva numb-
riga viieaastaseks. Heameel on tõ-
deda, et me tõesti nii kaua oleme
regulaarselt suutnud oma lehte väl-
ja anda. Selle aja jooksul oleme
saanud oma lugejatelt ainult posi-
tiivseid, õigem oleks öelda — väga
häid hinnanguid ja palju sooje sõ-
nu. Tahaksin need seoses tähtpäe-
vaga edastada kõigile, kes selle viie-
aasta jooksul on lehe ilmunisele
kaasa aidanud. Erielse tänu on ära-
teeninud härra Elmo Viigipuu, kes
lisaks pidevale kaastööle on kogu
selle aja jooksul võtnud enese pea-
le lehe kodumaistele tellijatele väl-
jasaatmise. Teiseks toimetuse tügi-
sambaks on olnud härra Ülo Kiiler-
Viiljandist. Peazagu igasse Hiiu Ko-
guja numbrisse on jõudnud tema
kaastööd. Samasuure tänu on ära-
teeninud härrad Tiit Kerves ja
Mart Mõniste Kärda trükkikojast,
kelle hea tahe nõu ja abi on alla-
kirjutanut aidanud toimetamise
probleemides ja koos ülejäänud abi-
valmis kollektiivi liikmetega on
kindlustanud ka kõige palavamatel
aegadel Hiiu Koguja häireteta ilmu-
mise.

Majanduslikult on lehte kahel korral toetanud New Yorgi Eesti Filatelistide Selts, Südamlik tänu! Abi tuli õigel ajal.

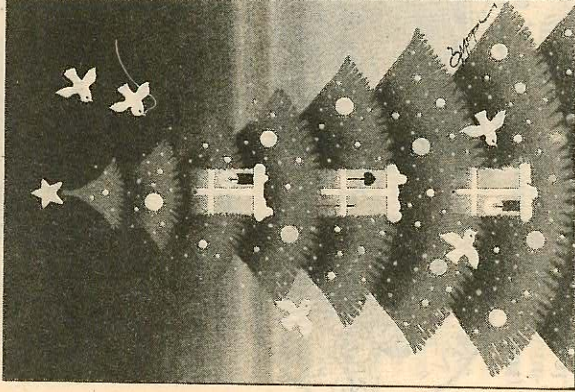
Tahan siinjuures tänada ka kõiki meile lehe lugelajaid ja eriti välistelliitlajaid. Toimetajal on olnud väga mitmel korral selliseid hekki, mil näib, et edasiseist jätkamisest tuleb majanduslikel põhjustel loobuda. Siiani olete just Teie andnud vajalikku tuge. Ka praegu on jälle selline olukord. See tõttu nimetan veelkord lugupeetavatele välistelliitlastele: tellides Hiinu Koguaja kindlasti otse toimetuse kaudu saate Te ise kindlustada selle, et leht ka edaspidi tõesti ilmub.

Äsia tõusid järele nii paberikui ka trükkikuld. Oleme sunnitud üuest aastast tõstma lehe hinna viiele kroonile. Käesoleva numbrihinnaks on neli krooni. Vaid tellijatele saadame numbriga vana hinnaga.

1995. aastal ilmub Hiiu Koguaja

Valime aasta postmarki!

Paljudes riikides on meeldiv tava selgitada igal aastal aasta ilusaim (populaarseim) postmark. Toimetust teeb ettepaneku vastav valik teha ka meil. Et teada meie lugejate arvumust ka teiste sel aastal välja lastud postmarkide kohta, palume

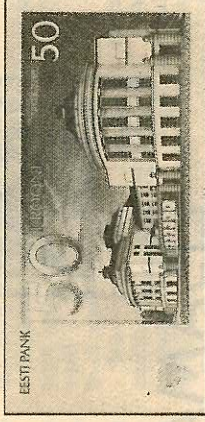

50-kroonine käibel

Uued, 50-kroonised, paberahad, tulid kaibeale 10. oktoobril. Ka need on kujundanud Vladimir Taiger.

Sedeli esiküljel on heilooja Rudolf Tobiase portree. Tagaküljel on Estonia teater.

Ka uued turvalisemad sajakroonised on valmis. Silma torkab erinevusena üla- alla suurenev vertikaalnumber sedeli paremal pool.

HÄID PÜHI!

samuti kuus korda. Tellimisüsteem
 jääb samaks. Soovitame siiski kõigil
 kohalikel tellijatel koonduda (koha-
 liku seltsi abil) ja tellida leht seltsi-
 kaudu ühise pakina, mis märksa
 vähendab saatekulusid. Paljudel
 teltsidel on vastavad postiivsed ko-
 gemused olemas. Siis kodumaised
 tellimused endiselt aadressil: EE3200
 KARDLA, pk. 4. Elmo Viigipuu,
 Tellimishind aastaks 30 krooni pluss
 saatekulud.

Kõik tellimused välismaalt palun saata otse toimetajale aadressil: EE-3210 PÜHALEPA, Palade, Jaan Otsason. Tasuda saab arveldusarvele: Suomen Postipankki, 00007 HELSINKI, Kaivokatu 7 800028—19915173. Palun ärge unustage ka ülekande koopiat koos enda aadressiga saata toimetusele, et teaksime, kuhu lehte lähendada. Tellimishind 1995. aastaks on endiselt Soome 60 marka, mujale välismaale 15 USA dollarit.

Lugupidamise ja parimate soovidega jõuludeks ja lähenevaks aastalõpuks!

Toimetaja JAAN OTSASON

Täpsustame ajad!

**Filateelianäitus «POSTPOISI
PAUNAST» Realkoolis on avatud:**

25. novembril 16.00—19.00

26. novembril 10.00—19.00
ERITEMPEL

27. novembril 10.00—16.00

Oksjonimaterjalidega tutvumine
Peapostkontoris reedel, 25. nov.
kella 17.00—22.00.

Filateeliaktsjon Peapostkontoris
laupäeval, 26. nov. kella 10.00—13.00.

Seminar eesti postmarkide võit-
singutest 26. nov. Peapostkontoris
kella 14.00—16.00.

Filateelalaat (Vabariiklik kokkulek) pühapäeval, 27. nov. Mustamäel 37. keskkoolis kella 9.00—13.00.

Eesti filateliaühingute esindajate kokusaamine 37. keskkoolis 27. nov. kell 12.00.

Toimet

Postmargiudised

27. septembril tuli käibelev Eesti Kunstimuseumi asutamise 75. aastapäevale pühendatud mark. Ofsettrüki mitmevärvilise Lembit Lõhmuse poolt kujundatud margi trükiarvuks on märgitud 3 miljonit. Poo-
gen 10x5, nominaal 1.70 kr, siffer 076-09-1994 ja hammastus 14:14. Trükkida teadagi Vaba Maa.

Koos margiga ilmub maksimumkaart (nr. 10).

18. oktoobril jõudis müügile rahvusvahelise pereasta tähistamiseks välja lastud mark.

Margil on kujutatud Niguliste ki-

Ka selle margi nominaal vastab uuele sisemaataksile 1.70 kr. Poogen 5x10. Tiraaž 3 miljonit, trükkikoja Vaba Maa ofsettrükk. Kunstnik Lembit Lõhmus. Perf. 14:14. Margi siffer 077-09-1994.

Jõulumargid jõudsid tänava müügile juba 15. novembril. Nominaalid

1.20 ja 2.50 kr. Esimene (078-10-1994) on mõeldud soodustariifiga jõulutervituste lähendamiseks kodumaal. Margil on kujutatud Ruhnu puukirikut, mis on ehitatud 1644. aastal. Poognad 10x5, trükkiaarv 1 857 150.

Teine jõulumark (079-10-1994) no-

LISAMAKS 20 KROONI ehk

riigitöötajate võhiklikkus ja vastutamatus

Maailmas on miljonid filateliste. Inimesi, kes raiskavad oma aega, raha ja energiat mingitele paberitükikestele, mis "täie aruga inimestele" täiesti arusaamatu on. Väikesed lapsed — jah, see on loomulik, nad armastavad kõike kirjavat. Aga täiskasvanud?

Täiskasvanud filatelistil aga polegi ajendiks paberitükikeste kirevus. Filateliste ajendiks on püüd täiendada oma kogumist, milles isegi tuhandeid teemasid. Oma soovitakse jõuda täiuseni. Oma lemmikteemast püütakse kätte saada iga värvivarjund, iga paberi-variant, kõikvõimalikud trükivead-ki.

On palju kütkestavaid teemasid, millest hiljem on loobunud, kuna on selgunud, et selles kogumisas (teemas) pole mõnede markide harrulduse tõttu kunagi võimalik jõuda täiuseni. Teemasid on ju nii palju — valitakse lihtsalt teine.

Enamik filateliste on seni oma kogumisteenad valinnud riikide järgi. Viimasel aastakümnel saavutagi suure populaarsuse Ahvenamaa margid. Soome post sai neist miljoniliselt kasumeid juba algusaastatest peale. Paljudel väikerikidel (nagu seda Eesti), on postmarkide müük riigi oluliseks tululikkaks. Seda aga vaid õige ja ajatundliku post-

margipoliitika puhul.

Ka Eesti, Läti ja Leedu olid taasiseseisvumise järgselt Ahvenamaaga analoogses olukorras. Esimesed aastad iseseisvat emissiooni ei ole meid paraku aidanud Ahvenamaa lainele. Puudu on jäänud oskusest — täpsemini — asjatundlikkusest. Asjatundlikkus, oma eriala põhjalik tundmine on turumajanduses edasijõudmise kõige olulisem eeldus.

Paljud riigid on püüdnud ära kasutada filateliste püüdlust täiuslikkuse poole ning hakanud hõlptulu saamiseks välja andma väga kõrge lisamaksuga marke. See on sisuliselt nagu väljapressimine filateliste käest tema kogu pole enam täielik kui ta ei osta. Kui puudub aga lisamaksuline, muutub väärtusetuks (ebatäiuslikuks) kogu tema senine kogumistöö (antud teemal). Filateliste hukkamõist väljapressimisele on analoogne tavalise ühiskonnaga. Kuulaks seni puudub vastav kriminaalkodeksi paragrahv, on FIP (Rahvusvaheline Filateliste Föderatsioon) vastu võtnud otsuse, mis keelab üle 50%-lise lisamaksuga postmarkide (nende frankatuurväärtusest) ametlikel FIP-i näitustel esitamise.

Keelu olemasolu teeb olukorra

minalaiga 2.50 kr on mõeldud lennupostikirjale Balti- ja Põhjamaadesse ning kujutab iidset Urvaste kirikut, mis on ainsaks basilika-tüüpi maakirikuks Eestimaal.

Poognad 5x10 trükkiaarv 833 200. Mõlemad margid on kujundanud Henno Arrak ja trükinud Vaba Maa. Ofsettrükk. Perforatsioon 14:14. Samal ajal ilmusid ka H. Arraku kujundatud maksimumkaardid (nr. 11 ja 12).

Aasta eelviimase margina ilmub 18. novembril müügile ülerükmärk 20-kroonise lisamaksuga «Estonia» laevahuku ohvrite fondi. Eelinformatsioon järgi trükiti «lisamaksulise» jaoks täiendav tiraaž 100 000 eksemplari.

veelgi grotesksemaks, kui keegi püüaks keelu vastaselt tegutseda. Nüüd peab kogu täiuslikkuse huvides ostma sisuliselt kasutamiskõlbmatu margi.

On loomulik, et peale FIP-i taolist otsust, on kõik asjatundlikud postivalitsused väljapressimisest loobunud, sest see tooks kaasa kõigi seni seda teemad (riiki) koguvate asjatundlike filateliste, s. t. kogujate kõige väärtuslikuma osa, peatse loobumise. Asjatundlikud postivalitsused on loobunud, mitte aga Eesti Post. Filatelistilt pressitakse välja mitte 70 või 100%, põhiväärtusest, vaid 15 korda rohkem, kui on FIP-i poolt lubatud ülemäär. Hetkelise hõlptulu virvatuli on vägisi lammutamas Eesti kui postimargimaa mainet ja riigi tulevaste aastakümnete püsivust.

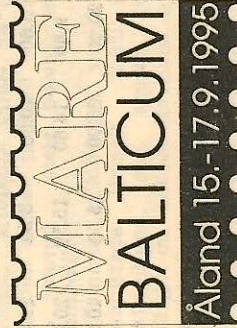
Ilmselt peatab loolused riigiametis ainult seadus riigitöötajate vastutusest. Praegu kahjuks peab materiaalse kahju kandma riik ja rahvas. Moraalselt vastutama jääb aga ikka ja aastakümneteks tege-lik väljapressija!

Kogu vajalik informatsioon ja võimalused väärtus muuta, olid Eesti Posti peadirektoril Tarmo-Jaan Tõeleiul, aga ta jättis need kasutamata.

Näitused

on juba neljas Kanadas toimuv
filateelia maailmanäitus. Eelmisel
toimused 1951., 1978. ja 1987. aastal.
CAPEX '96 toimub Torontos 8.-16.
juunini 1996. aastal. Osavõtjaille
pakutakse üle 4000 stendi (8x
119 cm) a' 16 näituselehte. Oodatak-
se 125 kaupmeest, 75 postivalitsust
ning tervet rida erinäitusi ja -üri-
tusi.

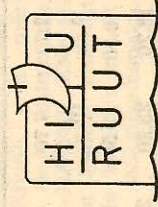

Ahvenamaa Filatelisteide Liit
(AFF) pühitseb 1995. aastal oma
50. aastapäeva. Sel puhul korralda-
takse rahvusvaheline rahvuslik
filateelianäitus «Mare Balticum '95».
Marienharnis. Osavõtukutsed on
saadetud Venele, Eestile, Taaniile,
Lätile, Leedule, Poolale, Saksale,
Rootsile ja Soomele. Südamest tere-
tulnud on kõigi Läänemerd ümb-

ritsevate maade filatelistid, pealt-
vaatajad, postivalitsused ja kaup-
mehed.

Näituse esialgse kava kohaselt
toimub see 15.-17. septembrini
1995.

Näituse orgkomitee (esimees
Torsten Wikstrand) aadress on:
Mare Balticum PB 20 FIN-22101
MARJENHAMN, Aland, FINLAND.
Fax: 358 28 28608.

Näitus toimus Kärkla kultuuri-
keskuse ruumides 9.-12. novemb-
rini. Eksponeeritud oli 11 kogu.
Žürii Ants Lõhmuse (Tallinn)
juhtimisel hindas kogusid alljärg-
nevalt:

Meistriklassis (varem rahvuslikul
näitusel medaliga autastatud) oli
eetatud 6 eksponaati.

Postiajaloo klassis:
Jaan Oisason — EESTI ALA
TSAARIAEGSED ÜKSRINGTEMP-
LID, 83 p., eriauhind fotokarp.

Elmo Viigipuu — TEMPLID POST-
MARKE ASENDAMAS 80 p., eri-
auhind Hiiumaa album.

Elmo Viigipuu — LIPSIA KIRJA-
PAUNAST, 50 p.

Temaatilise filateelia klassis:

Elmo Viigipuu — SINIMUSTVAL-
GETE LIPPUDE ALL, 69 p., eriau-
hind Eesti 1993. a. komplekt.

Tervikasjade klass:

Ago Jaani — VENE ORIGINAAL-
MARGIGA POSTKAARDID, 55 p.,
eriauhind nahkkoites lauapiokk.

Ago Jaani — VENE ORIGINAAL-
MARGIGA ÜMBRIKUD, 50 p.

Konkursiklassis osales 4 ekspo-
naati.

Traditsioonilise filateelia klassis:
Raivo Rajang — EESTI POST-
MARGID 1991-1994, 55 p., eriauhind
Soome jõulumargid.

Temaatilise filateelia klassis:

Mart Reino — VIKINGID, 65 p.,
eriauhind Hiiumaa album.
Peeter Piir — KUNST KOSMO-
SES, 54 p., eriauhind tennisreket.

Tervikasjade klassis:

Arnold Kumari — 30 AASTAT.
POOLA FILATELISTIDE LIITU,
43 p., eriauhind Eesti 1991. a. komp-
lekt.

Noorteklassis osales 1 temaatiline
kogu:
Rain Viigipuu — SAURUSED,
70 p., eriauhind margialbum.

Uued eritemplid

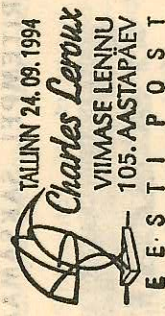
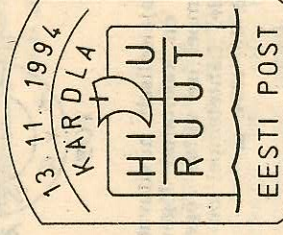
Hn. J. Otsason
Pc. 376
EE0090 Tallinn
EESTI

POSTMARGIDÄEV
STOCKHOLMIS

Kaheks korraks on Eesti Post va-
hepealsel ajal teinud eritempli ka-
sutamiseks välismaal. Stockholmis
see ei õnnestunud, kuna kõik ma-
terjalid läksid koos «Estoniaga»
merepõhja. Sellest siis lisatempl.

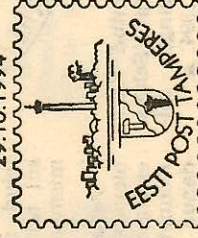
Tampere näituseks oli iga päev
kasutusel oma eritempel.

13. 11. 1994. a. oli eritempel esma-
kordsest kasutusel Hiiumaal. Põh-
juseks filateelianäitus «Hiiu Ruut».

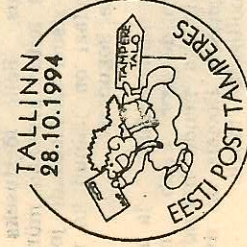

24. 09. 1994. a. meenutati eritemp-
liga Charles Leroux viimase lennu
105. aastapäeva.

TALLINN
29.10.1994

TALLINN
28.10.1994

Uued postitaksid alates 1. oktoobrist 1994

KODUMAAL:

	Kaal			
	kuni 20 g	20—250 g	250—500 g	500—1000 g 1000—2000 g
lihtkiri	1.70	3.40	5.10	6.80 8.50
tähtkiri	4.70	6.40	8.10	9.80 11.50

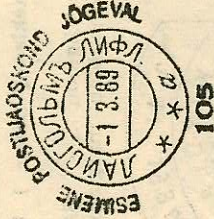
VÄLISMAALE:

Kaal	Balti riigid ja Põhjamaad		I tsoon		SRÜ riigid ja muu Euroopa		Kõik ülejäänud maad		III tsoon	
	liht	täht	liht	täht	liht	täht	liht	täht	liht	täht
Kuni 20 g	2.—	7.—	2.50	7.50	2.70	7.70	3.—	8.—	4.—	9.—
20—50 g	4.50	9.50	5.—	10.—	5.—	10.—	5.60	10.60	8.50	13.50
50—100 g	8.—	13.—	9.20	14.20	8.50	13.50	9.60	14.60	15.50	20.50
100—250 g	14.00	19.—	17.—	22.—	18.20	23.20	20.70	25.70	35.50	40.50

Kirimalepostkaart kodumaale 1.— kr, välismaale 1,50 kr.

Juurdemaks võrdub tähtitud kirja taks miinus tasutud väärtus.

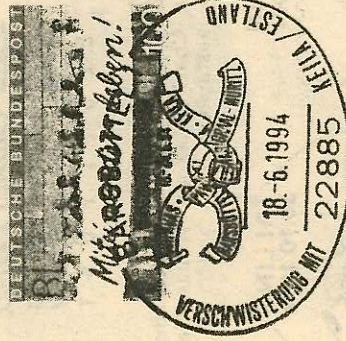
KÕRVALTEMPEL JÕGEVALT

105

Postiajalooliselt huvitavat kõrvaltemplit on kasutatud Jõgeva kandi. Tempel ise viitab Jõgeva Postkontorile. Lähtetempel on aga Sada, 10. 10. 1994. a.

HARUKORDNE EESTITEEMALINE ERITEMPEL SAKSAMAALE

Eritempel on välja antud Keila linna ja Barsbütteli valla (Schleswig-Holsteinis) koostöölepingu sõlmimise puhul 18. juunil 1994. a.

Kas tingida...?

Kollektsionäär kasutab iga võimalust täiendada oma kogu. Väga sageli on selleks antiigikauplus või täika. Igal asjal võib olla oma kirjel hind, kuid enamasti sõltub hind ostja ja müüja vahelisest kauplemisest — nn. tingimisest.

Tingimine on suur kunst. Juba soovitud eseme hinna küsimine võib mõjutada vastust. «Oi kui kena asi — mis see maksab?», «Mis selle hind on?», «Kas selle kümnega saab?» On täiesti võimalik, et saame ka kolm erinevat vastust. Hind tõuseb kohe, kui sama objekt ründab mitu potentsiaalset ostjat. Seepärast on soovitatav valida soovitu hinna küsimiseks vabam aja hetk.

Tingimine on kunst, mille oskused kasvavad vaid harjutades. Onestumine nõuab inimesetundmist, üldise hinnatase tundmist ja ka õnne. Kuuldes müüja esmast hinda tuleb targalt kaaluda omapoolset

esimest pakkumist. Liiga madal pakkumine lõpetab kaubategemise kohe ja liiga kõrge pakkumine on raha raiskamine. Kui müüja on nõus esimese pakkumisega, oleks eseme saanud tõenäoliselt ka märksa odavamalt. Liigne huvi ja innu näitamine ei ole kasuks, kui tahate edukalt tingida. Otsuse tegmiseks võib muidugi veidi kaalutleda, kui kohe ei saa kaubale. Samas on kogu aeg oht, et mõni teine on valmis kohe maksma küsitud hinna. Eriti siis, kui ta näeb, et on konkurent, ja kaup ongi teie jaoks kadunud. Mõnikord tuleb otsustada valkkiirelt, sest head ja soodsa hinnaga esemed ei püsi laual kaua. Kui kollektsionäärid ja antiigikaupmehed on teinud ära oma tuuri, on vaevalt enam midagi huvipakkuvat järel.

Tingimine kuulub täika juurde, nagu kirbud koera juurde.

Viikingiaegsed mündileiud

Viikingiaegsete müntide leiud Põhja-Euroopas

Piirkond	Leiude arv	Müntide arv
Eesti	136	20 166
Fär-saared	1	98
Island	7	363
Leedu	16	332
Läti	273	5253
Lääne-Slaavi alad	1050	250 000
Norra	229	10 684
Rootsi	2275	223 436
Shetlandi saared	4	9
Soome	208	8114
Taani	347	32 391
Venemaa	1300	155 000

Kunagistel viikingiaegadel (800—1140) käis Põhjamaades üsna elav kaubavahetus. Selle toetuseks on Eestigi alalt leitud arvukad mündileiud, mille sisust aastasadade jooksul nii mõndagi on jäänud ka nüüsmismaatikute kogudesse.

Vastavate mündileiude ja neis olevate müntide arv aitab meil esialgselt hinnata nende haruldust. Kenneth Jonsson Rootsis on avaldanud allpooltoodud tabeli.

Väike loomake kaugest minevikust

Filatelistide hulgas on loomapiitidega markide kogumine väga moes. Kui aga vaataks korra ringi märgikogus. Milliseid loomi võib Eesti märkidel näha?

Muidugi on kõige rohkem lõvisid, eskätt vapilõvisid, hulgaliselt on kotkaid. Suitsupääsukest on veidi, kajakaid... Ja siis hakkab silma, et mitmetel märkidel on hoopis isemoodi loomake — pisike küllaline kaugest mineviku — trilobiit.

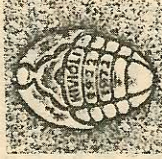
Trilobiidid olid ammustel aegadel meres elanud lüljalgsed, valdavalt vaid 3–10 cm pikad. Nende kivisist liitakse hulgaliselt Kukuruse laadest. Kivistite vanus on ca 500 miljonit aastat ja need loomakesed on saanud meie põlvkivitööstuse sümboliks.

Esimene trilobiidiga märgi lasi valmistada ilmselt Eesti Kiviõli Aktsiaühing, mis asutati 1922. a. Märgil on hõbedavärviline trilobiit asetatud messingist ristatud haamritele. Trilobiidil on tekst: «EESTI KIVIÕLI A. Ü.». Teine variant: märgist on sama trilobiit ilma haamriteta.

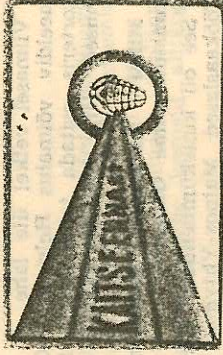

Kui tähistati põlvkivitööstuse 50. aastapäeva Kiviõhis, siis valmis juubeliks just samasugune haam-

riteta hõbedane trilobiit tekstiga «KIVIÕLI 1922 1972».

Kuid ka esimese iseseisvuse aastatest pärineb vähemalt veel üks trilobiidiga märk. Valge emailiga kaetud ristkülikule 45x28 mm on musta ringi sisse paigutatud seet sama Kiviõli a. ü. märk, millest lähtuva sinise kollnurga keskel on tekst: «KAITSE ENNAST». Sellist nimetust kandis kindlustusühingute töökaitse kuukiri, nii et see märk on vist töökaitseinspektori oma?

ENSV päevilt võib kokku saada terve rea meie loomakese kujutist kandvaid märke:

Kiviõli kaevanduse märgid:

- a) messingist, b) punase emailiga; Kiviõli kaevanduse 60. aastapäeva märk vasest;

Põlvkivimuuseumi märk vasest;

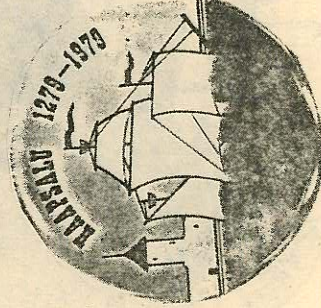
Veel järjepidevusest

Üks neist on «Norma» plekk-märk d=41 mm, kus kollasel põhjal roheline vapikuusk, seda ümbritsevad kahelt poolt loorbertoksad, ülal tekst «1784 VÕRU 1984» ja all «200».

Teine on vapikilbi kujuline messingmärk, millel Võru linnavalitsuse hoone, selle ees lainetav järve, kujutatud sinise emailiga, hoone kohal ringis vapikuusk, selle kohal «VÕRU 200».

Kolmas märk on vasest, kujutab otsevaates avatud raamatut ja kannab teksti «Võru 200». On erimeid erinevate emailidega.

1929. a. valmistati laulupeomärkidega sarnane messingplekist märk,

Loodusmuuseumi märk messingist;

Rahvusvaheline põlvkivisümpoosium Tallinnas 1968 (Cu); Üleiluline konverents Kohtla-Järvel 1972;

Üleiluline nõupidamine Kohtla-Järvel 1982.

Asjahuuline leiab veel teisi märke lisaks ja saab koostada välkese sümpaatse kollektsiooni trilobiidiga märkidest, mis meenutavad muistset loomakest ja illustreerivad meie põlvkivitööstuse ajalugu.

ULO KIILER

millel vapimotiiv lossi ja kotkaga, tekst «HAAPSALU 650». 50 aastat hiljem lisandus sellele samuti messingist märk, millel tekst «HAAPSALU 700», selle kohal õis ja all stiliseeritud lained.

Lisaks valmistati veel «Norma» plekkmärk d=60 mm, millel purjekas merel, tagaplaanil loss, ülal tekst «HAAPSALU 1279—1979».

Lisame veel ühe märgipaari.

Stiliseeritud õit kujutaval hõbedavärvilisel märgil on keskel tekst: «PÄRNU KUURORT 1839—1939», selle kohal Pärnu linna vapp, all lained.

1989. a. märk on valmistatud «Normas», d=60 mm. Tumesisinisel põhjal valge tekst «Pärnu kuurort 150».

Kui kollektsioonides järele vaadata, leiab ehk veelgi selliseid paare.

ULO KIILER

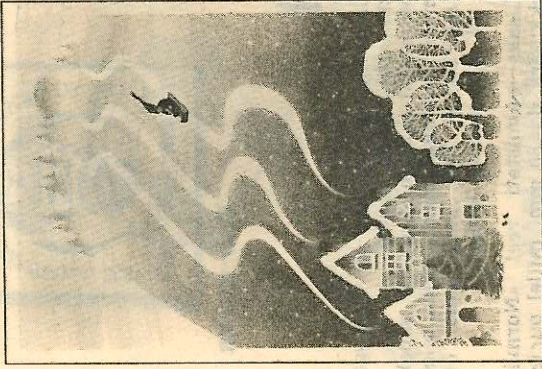
Eska

OSMO OMENAMÄKI (OMPPU) on autori arvates Soome tänase päeva kõige populaarsem postkaardikunstnik. Sündinud 15. 02. 1940. a. Helsingis. Läbi teinud õpingud kolmes kunstikoolis, millest viimane oli Reklamigraduaali kool 1962–1964. Töötanud 14 aastat reklaamigraafikuna erinevates toimetustes, enne kui 1974. a. avas oma ateljee OMPPU.

O. Omenamäki on kujundanud umbes 750 postkaarti. Aastate jooksul on võistluste kaudu 21 tema kaardit trükitud UNICEF-i postkaardidena ja levinud üle maailma. Nendest postkaarti «Tähtipuu» müüdi ainult Euroopas 1972. a. üle 5 miljoni.

Seetõttu ongi Omppu-kaardid juba ammu jõudnud ka Eestisse. Tean mitmeid kogujaid, kelle üheks lemmiktemaks on OMPPU.

Ise ma kogun Omppu-kaarte juba kümnekond aastat. Ja neid tuleb üha juurde. Ikka ja alati on nende seas uusi teemasid, uusi ootamatuid vaatepunkte ja sädelevat

fantaasiat segatuna mõnusa huumoriga. Eriti viimane teeb Omppu-kaardid hiidlase jaoks südamelehedaseks.

Õige mitmel korral on Omppu-kaardid ka Eestis näitustel väljas olnud. Soomes endas on Omppu-näitused kujunenud viimastele aastatel suursündmuseks. Viimane, «Kuvasta kuvaan», toimus Helsingis, galeriis Aarreaitta 17. 09–9. 10 1994.

Tahaks väga loota, et Omppu personaalnäituseni Eestis ei lähe enam palju aega.

Oleme Osmoga vanad tuttavad, kuna kuulume mõlemad Soome postkaardikogujate ühingusse «Apollo».

Viimasel retkel üle lahe, oli mul meeldiv võimalus Helsingis, Osmo korteris, esitada talle mõned küsimused «Hiu Koguja» poolt.

Millal kasutasid esmakordselt kunstnikunime Omppu?

See oli kuuekümnendatel aastatel. Töökaaslasel Mainos-Yhtymäs kutsusid mind selliselt.

Mitu postkaardikavandit oled kujundanud tänaseks?

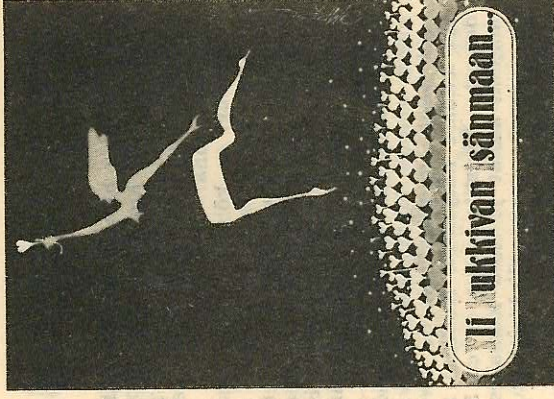
Umbes 750. Neist suurima tiraažiga oli UNICEF-i «Tähtipuu». Selle teisel trükil on tähed hõbedased, esimesel olid valged.

Oled teinud ka omakäelisi kaarte väikeste seeriatena. Kulpalju on neid erinevaid?

Ehk 200–300. Palju olen teinud sugulastele tähipäevade puhul. Seerias on olnud 1 kuni 8 kaarti.

Millal ilmub kauaoodatud Omppu-kaartide uus loetelu?

Ei oska täpselt öelda. See sõltub tegijast Esko Haapaniemist. Ta avab praegu, et mitte enne kui tuleval kevadel.

Liukivani säämaan...

Kas on seal sees ka omakäelised kaardid?

Tõenäoliselt on vaid mainitud, et on olemas 4 aastat tagasi toimunud näitusel oli nendest esitatud vaid 2–3 tükki.

Mida Sa ise kogud, kui kogud?

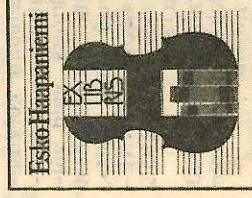
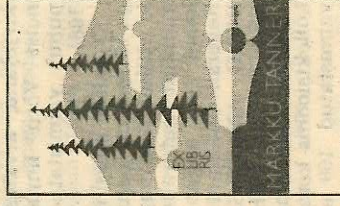
Minu ema on pärit Karijala kantsel ja seetõttu on see piirkond mulle sümpaatne.

Millal olid esimest korda Eestis?

1980. aastal koos abikaasa ja tüdruku abielupaariga nädalalõppureisil «Georg Otsaga». See, on jäänud ainsaks.

Mida pead ise oma lemmiktemaks?

Fantaasiatööd, kus fantaasiat saab vabalt rakendada. Postkaartide kõrval ka plakateid, ajakirjade ja muude trükiste illustreerimine, firmamärke ja logosid. Postmarke olen teinud 9 ja eksliibriseid umbes 20. Ka vaba kunstigraafikat.

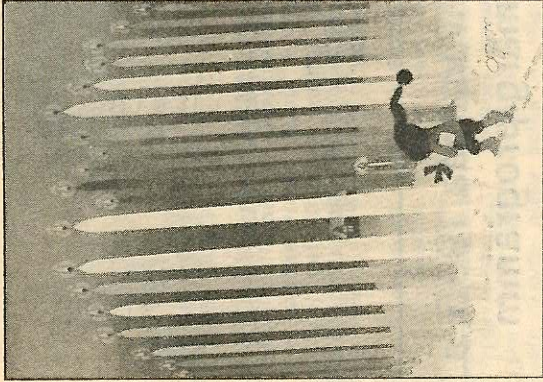

On Sul oma suvila?

Ei ole. Kord suvel käin ehk naise suguvõsa suvilas, talvel mitte. Loodusest pean ma lugu, kuid elan linnas. Sageli teen jalutusretki linna ümbruses. Meelsasti üksi, kaasas kaamera, pliats ja paber.

Kuidas suhtud sporti?

Noorena olen tõuganud kuuli, kuid mitte võistlustel. Suuskadel olin viimati armees. Mulle meeldib aga väga reisisida koos abikaasaga.

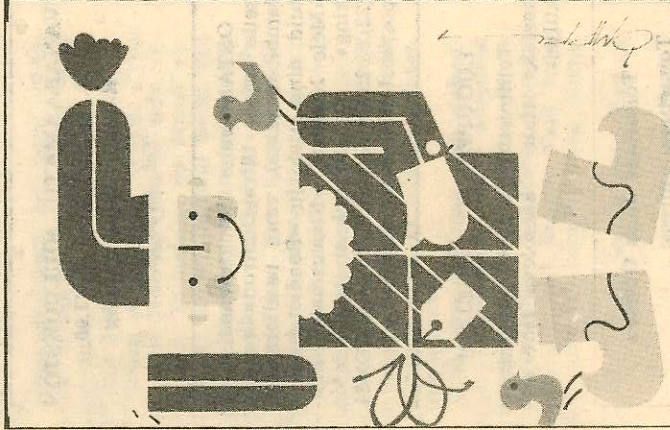
Kas kõik mandrid on tuttavad?

Ei veel. Kaugeimad paigad on Kuuba, Malaisia, Hiina. Kaasas on olnud videokaamera. Olen teinud omale reisilugusid, ka fotosid. Eriti huvitav oli India, samuti Egiptus. Linnadest jäid eredamalt meelde Kairo ja London. Ühestki maast ei ole jäänud halba muljet.

Lõpetuseks soovis Osmo õnne ja edu Hiuu Koguja lugejale, lehele ja selle tegijale.

Aitäh, Omppu!

JAAK OTSASON

Lämmintä Joulunaike!

Eesti kodurahadest

Hiljuti raamatuturule jõudnud Heino Rossi «EESTI KODURAHAD» on tunduvalt avardanud ja hõlbus- tanud Eesti maksevahendite (raha- de) kogumist. Samas on aga väga paljud huvilised probleemi ees: mil- line on esitatud kodurahade hind, nende haruldusaste? Kas on neid võimalik leida? Hind kujuneb tea- dagi pakumiste ja nõudmiste suh- tena. Teatavat üldist esinemissage- dust võib oma 25 aasta kogemuste põhjal natuke selgitada. Kasutan H. Rossi raamatu numeratsiooni.

Juttu tuleb ainult nendest kodu- rahadest, mis on 25 aasta jooksul minu nägemispiiri ulatunud või mis on turul liikunud. Ülejäänud on siis kas väga väikesearvulised või siis püsivalt oma kindlas asukohas (muuseum, erakogu).

Esimesena nimetaksin Kärdaia «klubisid». Numbrid värvitahvilt 12 või 16 punased, on olnud pakutavad ca kümne korda. Kollane ja sinine on liikunud ainult korra, kuid näpu vahele, vaatamiseks, pole kordagi saanud.

Kunda Tsemendivabriku rahad. Vaid korra on 1918. a. rahad minu- le teadaolevalt klubist läbi käinud, kahjuks tund aeg enne minu saa- bumist (nr. 28 ja 29).

1941. a. seeria (nr. 33–37) oli ca 20 aastat tagasi veel täiesti tava- line ja liikus halvemas säilivuses kümnete kaupa, kuid tavaliselt ilma 10 rublaseta (nr. 36).

Väga vähe, 3–4 korda, on ette tulnud eksemplare, mis on piken- datud Ubja kaevanduse ja vist kor- ra(?) Kukruse kaevanduse poolt.

Narva Kallevivabriku rahad (nr. 43–50) on liikunud ainult 2–3 kor- da. Ise olen näinud turul vaid nr. 43–45 ühe korra.

Narva Linavabriku rahad liikusid minu teada vaid ühel korral selle aja jooksul.

Pärnu paberrahadest (vist nr. 67), oli 6 eksemplari kord lähiminevikus Tallinna turul, nahkrahaid on pa- kutud aastate jooksul ühes eksem- plaris 3–4 korral.

Saaremaa «Nepsi raha» on liiku-

nud 6–7 korda, kuid alati nii kõr- ge hinnaga, et jõud pole üle käinud.

Sindi rahad terve sarjana on ol- nud pakumisel ca tosin korda, kuid samuti väga kõrge hinnaga (minu jaoks). Üksikuid väikseid nominaale (nr. 114–117) on olnud liikvel ehk paarikümnel korral.

Tallinna paberrahadest (nr. 123–133?) on ehk paaril korral üks-kaks eksemplari näha olnud.

Eichentali 50 penni (nr. 134), on näha olnud paar korda.

Ka Tallinna nahkrahaid on paar-kolm korda näha olnud (nr?).

Seevastu Tartu nahkrahaid on ette tulnud ca 10 korda (nr?).

Nn. «lõbumaja» rahad olid 20–25 aastat tagasi väga odavad (nr. 211–227) ja on minu veendumuse koha- selt kunagised laste (mängu) jaoks tehtud sariad, millele tõenäoliselt kadunud Oskar K. omal ajal hinna tõstmise eesmärgil lõbumaja oreooli juurde luuletas.

Tõrvandu (nr. 241) või mõne teise mõisa päevapileteid on 3–4 korral näha olnud, kuid nende primitiivse teostuse tõttu ei oska ma öelda, kas nad ka ehtsad olid.

Viljandi nahkraha (nr?) on vaid korra vilkatanud.

Võisiku paberraha (nr. 262–265?) on 3–4 korda näha olnud.

Tallinna «tundmatu» väiakohus- tuse plank (nr. 277) on teadaolevalt vaid 1 eks. Ajaloomuuseumis ja 2–3 eksemplari erakätes.

Märkus: «Turu» all tuleb mõista «pakumisi kollektionaaride vahe- tuskohumistel ja kokkutulekutel Eestimaal ja ümbruskonnas, samuti isiklike kohtumistel kollektionaari- dega.

On selge, et kogujaid ja kohtu- misvõimalusi on palju, mis vastavalt võib tõsta ülalmärgitud esinemissa- gedust.

Siiski tähendab isegi 25-kordne esinemine 25 aasta jooksul vaid ühtainukest eksemplari aastas.

JAAK OTSASON

Metallrahadest teeme juttu mõni teine kord.

Ka Soome minipostkaarte Eestist

Nagu teame, on mõnede Soome postkaardikunstnike (Wendelin, Kojine) kavandite/postkaartide jär- gi trükitud postkaarte ka sõjaeel- ses Eestis.

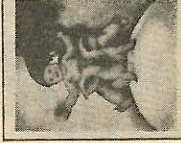
Lisaks neile olen leidnud ka Soo- me kavandite järgi trükitud eesti- keelse tekstiga minipostkaarte.

Kaardid on valmistatud Eesti ta- vapärase formaadiga 5,9x10,9 cm ja 5,8x11,8 cm. Tekst ühel «Rõõm-

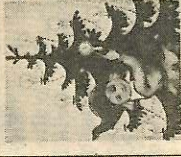
said Jõulupühil!», teisel «Hääd uut aastat!»

Tegemist on «Kuvataiden posti- kortteja» KB-1 ära toodud sarja 58/8 kaartidega nr. 5 (seasõit) ja nr. 6 (jõulupuu). Mõlemad on ka- vandatud kunstnik O. Furuheim ja nende soomepäraseks mõõtmeks on antud 10x5,4 cm.

JAAK OTSASON

Hääd uut aastat!

Rõõmsat Jõulupäike!

Tutvustame kirjandust

KERÄILYHARVINAISUUS 5/94
on eriti mitmekülgse ja ka Eestist palju informatsiooni pakkuva sügava. Käsitlemist leiavad Eesti Posti kontroll-lipikud ja kirjaselgejamatid. «Estonia»-ainelised templid, Eesti rahade kataloog, laulupeotefoonikaardid ja teade optilistest telefonikaartidest loobumise kohta k. a. lõpul.

Oy Huuto-Merkki Ltd oksjoninimekirjas on Eesti filateeliast nr.-d 778—832. Neist alghinnalt kalleimaks on 700 margaga hinnatud Mi 48B+50B lunastuskiri Soome 1924. a.

№ 7

Листопад 1994 р

UFA (Ukraina Filateliste Assotiatsooni) INFO on kseropaljundusega A5-formaadi 4-küljelse igas kuus ilmuva lehekülje pealkiri. Infolehe seitsmendast numbrist võib välja lugeda, et 10. 5. 1994 on kehtestatud uued postitariifid. Välismaa kirjade taksid olid järgmised:

Maismaa post		
kiri kuni 20 g	lühikiri	tähtkiri
28 000	6 000	28 000
kiri 20—100 g	14 400	36 350

Õhupost		
kiri kuni 20 g	lühikiri	tähtkiri
30 000	8 000	30 000
kiri 20—100 g	18 400	40 350

Karbovanetsi kurss k. a. mais oli 1 USA dollar — 39 750 karbovanetsit (praegu on see juba ca 135 000 krb., toim.).

Veel saab lugeda, et maailmanäitusel Süüli saadeti Ukrainast kaks temaatilist ja üks noorteklassi kogu. Osaleti ka kirjanduse klassis. Viimasel leheküljel oli info uutest Eesti Kasahstani, Läti ja Venemaa postmarkidest. Infolehe tiraaž oli 100 eks.

EFIL 2/1994.

Vahetult peale nr. 1 ilmus järgmine nr., kus sisuks peale jooksva informatsiooni pikem artikkel Elmo Viigipuu «Eesti posti ajalugu». Mõneti küsitava avaldamispehenedusega on S. Baranski ja J. Falkowski «Mauthausen — kirjavaheatus». Ei usu, et vastavat materjali Eestis märkimisväärselt (kui üldse?) leidub. A. Tageli «Kopli erapostiaagentuurist» on tänuväärne lisadaile meie suhteliselt hästi uuritud postitegevuse ajaperioodist.

Artiklis on materjal esitatud lühikese ülevaadena postiajaloo erinevate etappide kohta ja antud etappide kohase väljaantud kirjanduse loeteluna järgmiselt:

1632—1710 Rootsi aeg,
1710—1918 Vene aeg,
1914—1918 Esimene maailmasõda,
1918—1921 Vabadussõda ja Eesti Posti loomine,
1918—1940 Eesti Vabariik,
1940—1944 Teine maailmasõda,
1944—1991 Eesti NSV aeg.

BIBLIOPHILOS nr. 3/1994.

Eesti lugeja jaoks on huvipakkuvaim ehk Jukka Sarjala artikkel «Oma nimi ja kirjanikunimi» kaheksal leheküljel, samuti antud numbris lõppenud juba üle aasta avaldatud «Bibliofiili juht Fennica-kirjandusse».

Meil laiemalt tuntud nimedest on siin Zacharias Topelius, Mika Waltari ja Hella Maria Wuolijoki. Viimane on kasutanud kirjanikunime Juhani Tervapää. Veel on kirjas, kuidas eestlanna Hella Murrik leidis endale Soomes teise kodumaa, kus ta saavutas edu ärinaise ja kirjanikuna. Üldse on Hella Wuolijoki kirjutanud 39 algupärast teost, millest eesti lugejale kahtlemata tunnuimad on «Niskamäe naised» ning koostöös Bertolt Brechtiga kirjutatud «Härja Punttila ja tema sulane Matti».

Kaksteist A4-formaadis lehekülje võtab enda alla New Yorgi ülikooliprofessori Terence M. Hines'i artikkel «Eesti postitariifid 1991—1993» ajakirja «American Philatelists» septembrinumbris.

Terence Hines on Mode:nse Postiajaloo Nõukogu asutaja.

Eestis on telefonikaartide kasutamine alles algstaadiumis. Soomes, kus esimesed telefonikaardid tulid kasutusele 1982. aastal, anti äs a välja ja Soome telefonikaartide 100-lehe külgeline kataloog.

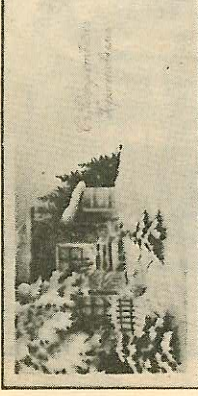

Tänavu sai täis 150 aastat esimese raamatuantikvariaadi asutamist Soomes. Selleks oli «Frankelska Bokhandels Antiquarium» Turus. Esimene Helsingi antikvariaat alustas tegevust 1862. a.

Londonis toimus juuni- ja juulikuu vahetusel 35. vana raamatu mess.

Tipp hinnaga 250 000 naela (ca 5 miljonit eesti krooni) oli müügil Edward Leari ca 1860. a. valminud käsikirja «A Book of Nonsense» 3. trükk. Pakkumisel oli 49 joonispilti riimtekstidega. Taolisi erinevaid käsikirju on teada üldse 8 ja neist vaid üks on lisaks pakutule veel eraomanduses.

Enne sõda olid väga levinud väikesformaadilised õnnituskaardid. Need on olnud ainult eestikeelsed. Nüüd juhtus vastu üllatav leid — venekeelse minipostkaart jõulu- pühadeks.

Ahvenamaa 1995. a. margiprogramm

POSTEN

2. jaan. «Mannerjää jäetud» 3 marki
jätjed»
1. märts Laevad. Postmargid: vihik 4 „
5. mai Euroopa 2 „
12. mai Põhjala 2 „
2. juuni «Optimistide» MM 1 „
15. sept. Püha Olav. Ühis-
väljaanne Fär-saartega 1 „
15. sept. Geta kirik 1 „
1. nov. Jõulumargid. Poogen 30 „

VANARAAMATU JÕULUOKSJON

10. dets. 1994 kell 11.00
Raamatutühingu saalis.

Tel. 43 88 29.

OSTAN vana detektorraadio või selle osi, «Ultra-Duotron» raadio-lambi (6 jalga), vanu raadioaamatu- tuid ning ajakirju «Raadiotehnika»; «Meie Noorus», «Noorusmaa», «Viking» ja «Vikerkaar». Telefon (22) 58 29 10, Ants või Tallinn EE0034, postkast 904, Ants Sõid.

LUGUPEETUD LUGEJAD!

Tellimistingimused järgmiseks aastaks leiate käesoleva lehe esiküljelt.

Toimetaja Jaan Oksaon

Toimetuse aadress:
EE0090 Tallinn, pk. 376
Väljaandja: AS HISAR LTD.
aadress EE3210 PUHALEPA, Palade.

AS Taresta trükkoda. 11. 94.
Tell. 648. 800. Maht 1 trkp.

Hind 4 krooni.